

Okullarda Sevecen Sistem Çerçevesi¹

Emre Göktepe (özetleyen)

Özetin özeti

Bu rapor, Sistem Düşüncesi teriminin duyulmasında ve yaygınlaşmasında çok etkili olmuş “Beşinci Disiplin” adlı kitabın yazarı Peter Senge ve ekibi tarafından hazırlanmış. Sistem Düşüncesinin, sistem duygusu ile “Sevecen Sistem” olarak adlandırdığı bir çerçevede birleştirilmesi gerektiğini savunuyor. Raporun dayandığı deneme çalışmalarının Uluslararası Bakalorya (IB - International Baccalaureate) okullarında yapılmış olması ilginç.

Neden ilgilenmeliyiz?

Çerçeveyi oluşturan:

- Peter Senge
- Massachusetts Institute of Technology (MIT)
- Penn State University

Uygulama alanı:

- Uluslararası Bakalorya (IB - International Baccalaureate) okullar

Nedir?

Bazı tanımlar:

- Duygular ve Hisler

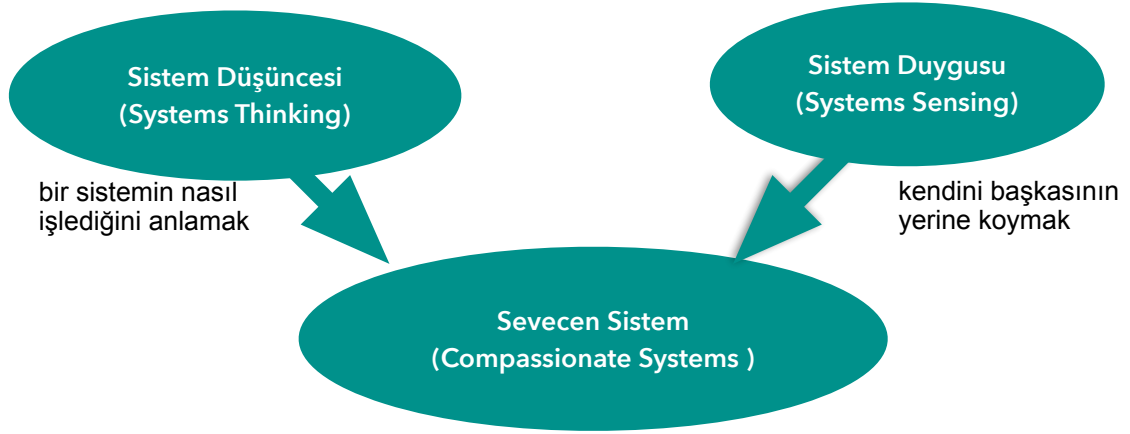
Duygular otonom sinir sistemi tarafından, uyaranlara yanıt olarak oluşturulan fizyolojik olaylardır. Hisler algıladığımız duygulardır. Farkında olmasak da genellikle bu duygu durumlarına tepki veririz. Duygusal okuryazarlığın kazanılması; duygu durumlarını deneyimleme, hissetme ve duygu durumlarına düşünerek ve amaçlı bir farkındalıkla tepki verme kapasitesini geliştirir. Duygu ile eylem arasındaki bu duraksama kapasitesi duygusal zekadır.

- Empati ve Sevecenlik

Empati, başkalarının duygularını fark etme ve hissetme kapasitesidir. Bu tanıma göre empatinin iyi bir şey olma zorunluluğu yoktur. Başarılı biçimde

¹ Eđitimde Sistem Düşüncesi Haber Bültenin 37. sayısında (Eylül 2021) yayımlanmıştır.

zorbalık yapabilmek için de bir başkasının nasıl incinebileceği konusunda empati gereklidir. Sevecenlik iki yönüyle empatiden farklıdır: Sevecenlikte başkasının duygusal durumunun içselleştirilmesi daha azdır ve temel olarak yardım etme amaçlıdır. Sevecenliğin kazandırılması, insanların eylemlerini etkileyen sistemik kuvvetlerin farkına varabilme, kendini onların yerine koyabilme becerisidir.

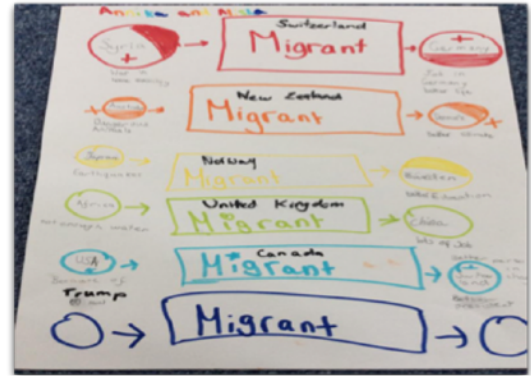
Şekil 1 - Sevecen sistem

Ne yapmışlar?

2017 yılında 10 farklı ülkeden okullarla başlangıç çalışmaları (Hong Kong, Dubai, İspanya, ABD, Guatemala, Kenya, İsviçre vb)

Örnek: Zug ve Luzern Uluslararası Okulu, İsviçre - 4. Sınıf öğrenciler

- Benzetimler (simülasyonlar): oyunlar, rol yapmalar ve davranışların, eylemlerin ve sonuçlarının gösterildiği diğer etkinlikler
- Zaman boyunca davranış grafikleri
- Stok-akış diyagramları
- İlişki (bağlantı) çemberleri

Şekil 2 - Oyun ve diyagram

Kaynak: Senge P., Boell M., Cook L., Martin J., Lynn K., Haygaru T., Gruen S., Urrea C. (2019) *Introduction to Compassionate Systems Framework in Schools. The Center for Systems Awareness. Abdul Latif Jameel World Education Lab, Massachusetts Institute of Technology*